

Geweldsprotocol Functionarissen met publieke taak (Frontlinie functionarissen)

Aanvulling op convenant SRZ / het Openbaar Ministerie / de Politie Rotterdam-
Rijnmond en Zuid-Holland-Zuid d.d. 19 februari 2008

Inhoudsopgave

Partners in het protocol	3
Verhouding geweldsprotocol met convenant	
Inleiding	4
Reikwijdte protocol	5
Preventie	6
Gedragsregels	6
Handelen na een incident	6
Beëindigen bedreigende situatie	6
Verzamelen bewijsmateriaal	7
Aangifte doen bij politie	7
Bewaken voortgang afhandeling incident	9
Rol Openbaar Ministerie	9
Schade	10
Pandverbod	11
Bijlage:	
1. Belangrijke telefoonnummers	13

OVEREENKOMST PROTOCOL GEWELD TEGEN MEDEWERKERS MET PUBLIEKE FUNCTIE

De stichting Samenwerkende Rijnmond Ziekenhuizen (SRZ)

en

het Openbaar Ministerie Rotterdam,

en

de Regiopolitie Rotterdam Rijnmond

Hierna te noemen: "Partijen"

Komen het volgende overeen:

- De ziekenhuizen voeren een deugdelijk preventief beleid ter voorkoming van (escalatie van) geweldsincidenten met cliënten;
- Het interne beleid ten aanzien van geweld van cliënten tegen medewerkers is vastgelegd in een intern protocol dat met het onderhavige protocol een samenhangend beleid vormt ter voorkoming en bestrijding van agressie tegen medewerkers;
- De ziekenhuizen houden een registratie bij van de incidenten op basis waarvan een jaarlijks overzicht wordt opgesteld dat gebruikt wordt ten behoeve van de jaarlijkse evaluatie van afspraken vastgelegd in dit protocol;
- partijen geven uitvoering aan de inhoud van dit protocol.

Aldus overeengekomen te Rotterdam op 15 november 2010

Namens stichting Samenwerkende Rijnmond Ziekenhuizen,

drs. P.H. Draaisma,
voorzitter SRZ

Namens Arrondissementsparket Rotterdam,

mw. mr. M. van Eykelen,
officier 1^e klasse medische zaken,
namens de hoofdofficier parket Rotterdam, dhr. mr. H.C.D. Korvinus

Namens Regiopolitie Rijnmond,

J.A.J.T. Vissers,
plaatsvervangend korpschef

Verhouding geweldsprotocol met convenant

Contractpartijen hebben op 19 februari 2009 een convenant getekend op het gebied waar elkaars werkzaamheden elkaar kunnen overlappen. In het bijzonder van belang was de 'Handreiking beroepsgeheim en de regiopolitie / het Openbaar Ministerie'. In deze Handreiking staan op bladzijde 6 afspraken opgenomen over hoe om te gaan met delicten die buitenstaanders plegen in een ziekenhuis.

Na de sluiting van vornoemd convenant ontstond bij de partijen behoefte om deze afspraken verder te concretiseren. Gebleken is dat de ziekenhuizen en haar medewerkers regelmatig te maken krijgen met agressie gedurende de uitoefening van hun beroep. Angst voor represailles en onduidelijkheid over het strafrechtelijke traject hebben er in het verleden toe geleid dat zorgverleners af hebben gezien van het doen van aangifte. Dit heeft tot gevolg gehad dat er geen strafrechtelijke vervolging heeft kunnen plaatsvinden van deze gepleegde feiten.

Partijen vinden dit een ongewenste situatie en beogen met de afsluiting van dit huidige geweldsprotocol meer duidelijkheid te creëren en tevens uiting te geven aan het beleid binnen de SRZ dat er altijd aangifte gedaan zal worden van strafbare feiten gepleegd jegens de ziekenhuizen en/of haar medewerkers.

Dit 'geweldsprotocol Functionarissen met publieke taak' moet derhalve gezien worden als een verdere aanvulling van het reeds bestaande convenant, waarbij aangetekend wordt dat beide documenten op zichzelf staan en afzonderlijk van elkaar geëvalueerd en aangepast kunnen worden.

Inleiding

In dit protocol wordt aangegeven hoe er gehandeld dient te worden bij (dreiging van) een incident op moment dat aangifte bij de politie wordt gedaan en er een strafrechtelijke vervolging kan plaatsvinden. Het interne beleid, waarbij te denken valt aan preventieve maatregelen, hulp en begeleiding van medewerkers ten tijde van en na een incident, valt buiten de reikwijdte van dit protocol. Dit interne beleid valt onder de verantwoordelijkheid van de betreffende organisatie.

Doel

Doel van dit protocol is:

- Eenduidig en adequaat optreden door politie en justitie na een geweldsincident en het zorgvuldig behartigen van slachtofferbelangen;
- Duidelijk maken dat geweld tegen medewerkers van bovengenoemde partijen niet wordt geaccepteerd;

Uitgangspunt

Uitgangspunt van het Geweldsprotocol is dat agressie tegen medewerkers niet wordt geaccepteerd en een vervolg moet krijgen. Bovenstaande partijen hebben als werkgever de plicht om de nodige voorzieningen te treffen om geweld zoveel mogelijk te voorkomen. Daarnaast dient iedere medewerker zelf alles wat binnen het eigen vermogen ligt te doen om geweld te voorkomen. Hierbij dienen een professionele werkhouding en de geldende werkvoorschriften in acht te worden genomen.

In dit Geweldsprotocol wordt de volgende definitie van geweld gehanteerd:

"het opzettelijk verbaal uiten of gebruiken van fysieke kracht of macht, dan wel het dreigen ermee, door een cliënt, gericht tegen een medewerker van partijen onder werkgerelateerde omstandigheden hetgeen (waarschijnlijk) resulteert in een onaangenaam gevoel, pijn, letsel, schade of de dood". De definitie van cliënt hierbij is: "de cliënt of andere bij de cliënt betrokkene(n)".

Reikwijdte

Dit Geweldsprotocol geldt voor alle medewerkers die in dienst zijn bij partijen. ¹

Het protocol is van toepassing binnen de politieregio Rotterdam Rijnmond / Arrondissement Rotterdam. Werkgerelateerde geweldsincidenten die buiten de geografische grenzen van deze regio, het Arrondissement Rotterdam plaatsvinden, vallen buiten de beschreven afspraken met politie en het Openbaar Ministerie.

Dit Geweldsprotocol is van toepassing op situaties waarin:

1. Bovenstaande definitie van geweld van toepassing is;
2. Medewerkers tijdens de uitoefening van hun functie dan wel direct in relatie tot het werk geconfronteerd worden met geweld of agressie;
3. Medewerkers gewerkt hebben overeenkomstig de in hun organisatie geldende voorschriften en afspraken

¹ In dit protocol wordt de medewerker met 'hij' aangeduid. Het kan uiteraard ook om een vrouwelijke medewerker gaan.

Preventie

In dit protocol wordt het handelen van betrokkene, politie en justitie in situaties waarin een medewerker van een van de bovenvermelde organisaties geconfronteerd is met agressie en/of geweld door een cliënt, beschreven. De interne gedragsregels en preventieve maatregelen worden geheel buiten beschouwing gelaten in dit ketenbrede protocol, dat het sluitstuk vormt van het gehele beleid t.a.v. geweld en agressie tegen medewerkers.

In de aanpak van agressie en geweld tegen “frontlinie” functionarissen gaan politie en justitie er van uit dat onderstaande gedragsregels zijn gevolgd:

Gedragsregels

- Iedere medewerker leeft de gedragscode van de eigen organisatie na;
- Iedere medewerker treedt cliënten respectvol tegemoet;
- Waar het gaat om internetgebruik en/of gebruik van andere media is iedere medewerker terughoudend met het voor iedereen toegankelijk maken van privégegevens.

Handelen na een incident

Beëindigen bedreigende situatie

Een bedreigende situatie dient zo snel mogelijk te worden beëindigd. Wanneer het slachtoffer en andere betrokkenen hier zelf niet toe in staat zijn, wordt direct de politie ingeschakeld via het alarmnummer 112.

Het uitgangspunt is dat nooit geweld wordt gebruikt. Wanneer het slachtoffer persoonlijk wordt aangevallen, mag hij zich bevrijden of verdedigen. De toegepaste kracht moet in verhouding staan tot wat het slachtoffer wordt aangedaan en het slachtoffer moet geen andere mogelijkheid hebben om zijn doel te bereiken.

Om te voorkomen dat de cliënt de benen neemt, mag het slachtoffer verdachte aanhouden. Op grond van artikel 53 van het Wetboek van Strafvordering is bij ontdekking op heterdaad iedereen bevoegd een verdachte aan te houden. Daarbij mag hij dwang uitoefenen, bijvoorbeeld door de cliënt tegen de grond te houden. Het gebruikte geweld mag niet verder gaan dan nodig is om te bereiken dat de cliënt er niet vandoor gaat.

De aangehoudene moet ‘onverwijd’ aan de politie worden overgedragen.

Indien er sprake is van lichamelijk letsel waar medisch onderzoek voor nodig is, maar eerder geen ambulance is gebeld, dan bezoekt het slachtoffer zo snel mogelijk een arts (huisartsenpost of

ziekenhuis). Indien de politie ter plaatse is gekomen, is het mogelijk dat de politie doorverwijst naar een politiearts.

Verzamelen bewijsmateriaal

De leidinggevende van het slachtoffer zorgt ervoor dat na overleg met contactpersoon van het ziekenhuis de politie direct relevante gegevens kan verzamelen die voor nader onderzoek benut kunnen worden en/of als bewijs kunnen dienen ("situatie bevroren"). Het gaat hierbij bijvoorbeeld om foto's die de politie kan maken van de omgeving waarin het incident heeft plaatsgevonden, foto's van eventueel letsel en de contactgegevens van eventuele getuigen.

Gewenste opstelling politie

De verdachte wordt altijd aanhouden, tenzij er gegronde redenen zijn om hiervan af te wijken. De politie neemt voor aanhouding in het ziekenhuis in beginsel eerst contact op met de contactpersoon van het ziekenhuis. De verdachte wordt zo spoedig mogelijk van het slachtoffer gescheiden, ten einde (verdere) escalatie te voorkomen en afzonderlijk overleg te kunnen voeren met partijen. De politie zorgt ervoor dat het slachtoffer in een rustige en veilige omgeving, en buiten aanwezigheid van de verdachte, aangifte kan doen.

Aangifte doen bij politie

Er dient altijd zo spoedig mogelijk aangifte te worden gedaan van geweldsincidenten.

Voor het opnemen van een aangifte zijn de onderstaande afspraken van kracht:

- Zo mogelijk wordt de contactpersoon van het ziekenhuis geraadpleegd vóór de aangifte wordt gedaan. Anders wordt de contactpersoon achteraf geïnformeerd.
- Het slachtoffer kan aangifte doen, maar dat kan ook worden gedaan door de (direct) leidinggevende of een vertegenwoordiger van de werkgever;
- Wordt er een aangifte gedaan door een leidinggevende dan wordt het slachtoffer als getuige gehoord;
- Er kan bij het doen van aangifte of het afleggen van een getuigenverklaring domicilie worden gekozen op het adres van de werkgever;
- In geval van letsel of bedreiging zal het slachtoffer zelf ook een verklaring moeten afleggen over de pijn en/of gevoelde angst (als het slachtoffer niet zelf aangifte doet).
- Is de situatie dermate dat het slachtoffer niet zelf naar het bureau kan komen maar dat wel wil, dan voert de werkgever overleg met het Hoofd Intakeservice en Ondersteuning (ISO) over te ondernemen stappen;
- Wanneer het slachtoffer zelf aangifte doet, dan mag de werkgever/(direct) leidinggevende ter ondersteuning aanwezig zijn;
- Aangiften worden zoveel mogelijk na afspraak opgenomen om wachttijd te voorkomen;

- Aangiften worden met voorrang afgehandeld door Opsporing.

Toelichting:

Zo snel mogelijk na het incident wordt aangifte gedaan bij de politie bij het dichtstbijzijnde politiebureau waar het geweldsincident heeft plaatsgehad. Voor het doen van de aangifte wordt telefonisch een afspraak met de politie gemaakt.

Aangifte kan worden gedaan door: het slachtoffer zelf en/of de leidinggevende en/of een vertegenwoordiger van de werkgever.

Als het slachtoffer zelf fysiek niet in staat is om naar het politiebureau te gaan om aangifte te doen en dit wel zelf wil doen, dan neemt de direct leidinggevende contact op met het hoofd Intake, Service en Ondersteuning van het betreffende politiebureau om te overleggen over de verdere stappen.

De politie dient in principe elke aangifte op te nemen als er sprake is van een kennelijk strafbaar feit. Het slachtoffer geeft aan dat er sprake is van geweld tegen een medewerker van één van de genoemde partijen.

De aangever² hoeft bij de aangifte geen privé contactgegevens door te geven. Hij heeft het recht om domicilie op het werkadres te kiezen. Het is wenselijk dat de aangever de gegevens van de contactpersoon van het ziekenhuis voor deze geweldszaken opgeeft.

De aangever ontvangt altijd een kopie van de aangifte.

Bij elke aangifte vraagt de politie of het slachtoffer behoefte heeft aan begeleiding door Slachtofferhulp. Het slachtoffer dient zelf te beslissen of hij van dit aanbod gebruik wil maken.

Bij delicten zoals mishandeling en bedreiging zal ook altijd het slachtoffer zelf moeten verklaren over pijn/letsel dat is ontstaan en angst die is gevoeld bij bedreiging. Het slachtoffer kan ook wanneer hij gehoord wordt domicilie kiezen op het werkadres. De leidinggevende mag ter ondersteuning van het slachtoffer aanwezig zijn als het slachtoffer gehoord wordt, maar dient zich buiten het gesprek slachtoffer – politie te houden.

De politie voert na elke aangifte direct, althans binnen maximaal 24 uur, overleg met het Openbaar Ministerie over de mogelijkheden van strafrechtelijke vervolging. Ook controleert de politie of er sprake is van recidive (van geweldsdelicten, in het bijzonder geweld tegen personen in een publieke functie). Indien dit het geval is, maakt de politie hier uitdrukkelijk melding van.

² Met aangever wordt bedoeld: het slachtoffer, leidinggevende/werkgever of andere vertegenwoordiger.

De politie informeert bij elke aangifte de contactpersoon binnen de partij over de afwikkeling van de aangifte.

Bewaken voortgang afhandeling incident

De contactpersoon van het ziekenhuis bewaakt de voortgang van de afhandeling van het incident zowel binnen de politie als bij het Openbaar Ministerie. De politie stuurt informatie over de afwikkeling van de aangifte naar de contactpersoon. Indien de politie binnen tien dagen na het incident niets heeft laten horen, neemt de contactpersoon contact op met de politie. Hiervoor fungeert bij de politie Rotterdam-Rijnmond het hoofd Intake, Service en Ondersteuning als contactpersoon. (zie bijlage 1).

Wanneer de politie de zaak bij het Openbaar Ministerie aanbrengt dan behartigt de contactpersoon van het ziekenhuis de belangen van het slachtoffer bij het Openbaar Ministerie. Hierin speelt het slachtofferloket een centrale rol (Het slachtofferloket is het samenwerkingsverband van politie, slachtofferhulp Nederland en het OM, gehuisvest bij het OM, dat de belangen van het slachtoffer behartigt). Het slachtofferloket informeert en begeleidt het slachtoffer, via de contactpersoon van het ziekenhuis, over en in de verdere procedure. Hierbij zullen o.a. aspecten aan de orde komen het verloop van de strafzaak, als spreekrecht van het slachtoffer, aanwezig zijn bij zitting, mogelijkheden voor schadevergoeding.

Rol Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie geeft prioriteit aan de vervolging van geweldsdelicten die zijn gepleegd tegen personen werkzaam in een publieke of hulpverlenende functie. Als het Openbaar Ministerie besluit om de verdachte te vervolgen, wordt naast het delict uitdrukkelijk aandacht besteed aan eventuele veroorzaakte schade en de positie van het slachtoffer.

Er wordt bij de beslissing altijd afgewogen of het supersnelrecht toegepast kan worden. Met supersnelrecht worden lange strafrechtelijke procedures voorkomen doordat een zaak binnen drie dagen op zitting wordt gebracht en er direct een uitspraak wordt gedaan. Het slachtoffer wordt in de gelegenheid gesteld om zich te voegen en om zijn schade te verhalen.³

Indien supersnelrecht niet opportuun is, zijn er wanneer het OM de zaak bewijsbaar acht drie mogelijkheden. De keuze voor één van deze drie afdoeningmodaliteiten wordt gemaakt op grond van strafrechtelijke zwaarte van het feit en het antwoord op de vraag of er sprake is van recidive bij de verdachte.

³ Voeging van schade is in praktijk binnen drie werkdagen vaak niet mogelijk omdat de voegingspapieren niet op tijd binnen zijn of de schade niet gespecificeerd kan worden. In dergelijke gevallen is supersnelrecht niet wenselijk.

1. de verdachte krijgt op het bureau een oproeping voor een TOM-zitting (transactie OM) binnen 6 weken mee. Komt de verdachte niet op deze zitting, dan wordt hij versneld op een PR (politierechterzitting) gedagvaard.
2. De verdachte krijgt een Dagvaarding In Persoon(DIP) mee voor een Politierechter (PR)-zitting binnen 4 maanden.
3. In geval van recidive en als sprake is van strafrechtelijk zware feiten (bijvoorbeeld ernstig letsel, grof geweld) wordt in beginsel voorgeleid echter; dit hangt onder andere af van de ernst van het feit, de aard van de recidive en de noodzakelijkheid om door middel van schorsingsvoorwaarden het recidivegevaar te voorkomen (zware zaak).

Bij uitzondering kan het Openbaar Ministerie ook zonder aangifte door het slachtoffer tot vervolging overgaan. Het slachtoffer zal in dat geval wel een getuigenverklaring moeten afleggen. Een vertegenwoordiger van het ziekenhuis kan namens het slachtoffer aangifte doen (zie pagina 9).

Schade

Zowel het slachtoffer als de werkgever kunnen schade lijden door een geweldsincident. De hier bedoelde schade moet rechtstreeks toe te kennen zijn aan het slachtoffer en kan bestaan uit materiële

schade (b.v. kapotte bril), fysieke schade (b.v. verwondingen), immateriële schade (b.v. pijn, angst) en medische kosten (b.v. eigen bijdrage ziektekostenverzekering). De schade van de werkgever kan bestaan uit schade aan materieel (b.v. spullen in de spreekkamers die vernield worden), verzuimkosten (b.v. doorbetaling van loon bij ziekte), proceskosten etc. Zowel het slachtoffer als de werkgever hebben verschillende mogelijkheden om deze schade te verhalen.

Voor het slachtoffer gelden de volgende mogelijkheden:

- a. Voeging als benadeelde partij in het strafproces;
- b. Civiele vordering op de dader;
- c. Vergoeding Schadefonds Geweldsmisdrijven
- d. Combinatie van de voorgaande mogelijkheden.

a. Voeging als benadeelde partij in het strafproces

Voeging als benadeelde partij houdt in dat middels de strafrechter een schadevergoedingsregeling wordt getroffen. Deze weg staat dan ook alleen open wanneer het Openbaar Ministerie tot vervolging overgaat. Bovendien moet sprake zijn van eenvoudig vast te stellen schade die een direct gevolg is van het feit waarvan aangifte is gedaan.

De procedure is relatief eenvoudig en nagenoeg kosteloos. Indien de vordering van het slachtoffer wordt toegewezen zal de incasso van het schadebedrag uit handen worden gegeven aan het CJIB te Leeuwarden, zonder verdere kosten voor het slachtoffer. Daar staat echter tegenover dat niet alle

schade op deze wijze kan worden gevorderd en dat de regie over de procedure bij anderen ligt. Het verdient de voorkeur deze weg te bewandelen indien het een relatief eenvoudige kwestie betreft.

b. Civiele vordering op de dader

Het slachtoffer kan indien de vordering te moeilijk en/of ingewikkeld is, de zaak ook aan de civiele rechter voorleggen. Als de dader al door de strafrechter is veroordeeld staat zijn aansprakelijkheid in beginsel vast en zal deze procedure zich beperken tot het vaststellen van de hoogte van de schade en de relatie met het feit.

c. Vergoeding Schadefonds Geweldsmisdrijven

Het Schadefonds Geweldsmisdrijven geeft financiële steun aan mensen die slachtoffer zijn geworden van een geweldsmisdrijf met ernstig letsel. Om voor een eenmalige uitkering van het Schadefonds in aanmerking te komen, moet het slachtoffer voldoen aan een aantal voorwaarden. Dit is wettelijk geregeld. Voor informatie over de gang van zaken bij het indienen van een claim verwijzen we naar de site van het schadefonds: <http://www.schadefonds.nl>.

d. Combinatie van voorgaande mogelijkheden

Het slachtoffer kan de hiervoor genoemde mogelijkheden combineren. Het is bijvoorbeeld mogelijk de geleden schade te splitsen door het deel dat eenvoudig is vast te stellen te claimen bij de strafrechter en de rest bij de civiele rechter of het Schadefonds. Ook kan in afwachting van de uitkomst van de strafzaak alvast een claim worden ingediend bij het Schadefonds, die een vordering kan toewijzen met de bepaling dat deze moet worden terugbetaald indien alsnog geld van de dader wordt ontvangen.

Pandverbod

In sommige gevallen is het mogelijk om een pand-, straat- en/of contactverbod aan de overlastveroorzakende (ex-) cliënt op te leggen. Deze maatregel is vanwege zijn karakter ingrijpend, maar soms onvermijdelijk bij het garanderen van de veiligheid van de medewerkers.

Alle ziekenhuizen werken met het convenant veilige zorg waarin is opgenomen hoe wordt opgetreden tegen personen die zich misdragen binnen het ziekenhuis (gele kaart / rode kaart).

Daarnaast is het mogelijk via de rechter een pand-, straat- en/of contactverbod af te dwingen. Dit gebeurt pas na minimaal 1 waarschuwing, maar in de praktijk meestal na 2 of 3 waarschuwingen. In een kort geding kan de werkgever eisen dat een overlast veroorzakend persoon wordt verboden zich te begeven in of rondom de gebouwen van het ziekenhuis en/of dat hij op geen enkele wijze contact opneemt, waaronder persoonlijk, telefonisch, per brief, per mail, per SMS. Een dergelijke procedure heeft alleen kans van slagen in zeer ernstige gevallen waarbij kan worden aangetoond dat andere

middelen hebben gefaald. De vordering dient door middel van een dagvaarding te worden ingesteld door een advocaat. De kortgedingrechter kan de duur van het pandverbod bepalen en kan ook bepalen dat een dwangsom moet worden betaald bij overtreding van het verbod. Eenmaal uitgesproken is het verbod rechtens afdwingbaar, in die zin dat de politie kan worden gebeld als iemand voor de deur staat terwijl dat niet mag.

Bijlage 1 Belangrijke telefoonnummers

Alarmnummer 112

Contactpersonen eigen ziekenhuis:

Contactpersoon Openbaar Ministerie:

Slachtofferloket OM voor concrete zaken: 010-88 88 111
Algemene nummer 010-88 88 000

Vragen m.b.t. dit protocol kunnen gesteld worden aan de medewerkers van het Expertisecentrum Medische zaken bereikbaar via 010-8888723, of expertisecentrum.medische.zaken@om.nl of Anja Pigmans (a.pigmans@om.nl)

Politie Rotterdam-Rijnmond

Hoofd Intake, Service en Ondersteuning 0900 88 44
(vraag naar het betreffende politiedistrict of noem een plaatsnaam)